

1. יונה פרק א

א ויהי דבר יהוה אל יונה בן אמיתי לאמר:

1. And the word of the Lord came to Jonah son of Amittai, saying:

2. מלכים א' פרק יז

א ויאמר אליהו התשבי מתשבי גלעד אל אחאב חי יהוה אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי: ב ויהי דבר יהוה אליו לאמר: ג לך מזה ופנית לך קדמה ונסתרת בנחל כרית אשר על פני הירדן: ד והיה מהנחל תשתה ואת הערבים צויתי לכלכלך שם: ה וילך ויעש כדבר יהוה וילך וישב בנחל כרית אשר על פני הירדן: ו והערבים מביאים לו לחם ובשר בפקר ולחם ובשר בערב ומן הנחל ישתה: ז ויהי מקץ ימים ויביש הנחל כי לא היה גשם בארץ:

1. And Elijah the Tishbite of the settlers of Gilead said to Ahab, "As the Lord, the God of Israel, whom I serve, lives, if there will be during these years dew or rain except according to my word." 2. And the word of the Lord came to him saying. 3. "Go from here and you shall turn eastward and hide in the brook of Cherith, which is before the Jordan. 4. And it shall be from the brook you shall drink and I have commanded the ravens to feed you there. 5. He went and did as the word of the Lord, and he went and resided in the Brook of Cherith which is before the Jordan. 6. And the ravens brought him bread and meat in the morning and bread and meat in the evening, and from the brook did he drink. 7. And it came to pass after a time that the brook dried up because there was no rain in the land.

3. מלכים א' פרק יז

ח ויהי דבר יהוה אליו לאמר: ט קום לך צרפתה אשר לצידון וישבת שם הנה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלך: י ויקם | וילך צרפתה ויבא אל פתח העיר והנה שם אשה אלמנה מקששת עצים ויקרא אליה ויאמר קחי נא לי מעט מים בכלי ואשתה: יא ותלך לקחת ויקרא אליה ויאמר לקחי נא לי פת לחם בידך: יב ותאמר חי יהוה אלהיך אם יש לי מעוג כי אם מלא כף קמח בכד ומעט שמן בצפחת והנני מקששת שנים עצים ובאתי ועשיתיהו לי ולבני ואכלנהו ומתנו: יג ויאמר אליה אליהו אל תיראי באי עשי כדברך אך עשי לי משם עגה קטנה בראשנה והוצאת לי ולך ולבנד תעשי באחרונה: יד כי כה אמר יהוה אלהי ישראל כד הקמח לא תכלה וצפחת השמן לא תחסר עד יום תתן [תת] יהוה גשם על פני האדמה: טו ותלך ותעשה כד בר אליהו ותאכל הוא [היא] והיא [יהוא] ובייתה ימים: טז כד הקמח לא כלתה וצפחת השמן לא חסר כד בר יהוה אשר דבר ביך אליהו:

8. And the word of the Lord came to him saying. 9. "Arise, go to Zarephath which belongs to Zidon and sojourn there. Behold I have commanded a widow there to feed you." 10. And he rose and went to Zarephath, and he came to the entrance of the city, and behold there was a widow gathering wood. He called her and said, "Please take to me a little water in a vessel and I shall drink." 11. And she went to take, and he called her and said, "Take to me a morsel of bread in your hand." 12. And she said, "As the Lord your God lives, if I have a cake, [nothing] but a handful of flour and a little oil in a flask. Behold, I am gathering two pieces of wood and I will come and make this for myself and for my son, and we will eat it, and we will die." 13. Elijah said to her, "Do not fear. Come and do as you said, but first make for me a small cake from there and bring it out to me, and for you and your son make last. 14. For thus has spoken the Lord, the God of Israel, 'The pitcher of flour shall not end nor will the flask of oil be diminished until the day the Lord gives rain upon the land.'" 15. She went and did as Elijah had said, and she and he and her household ate [many] days. 16. The pitcher of flour did not end neither did the flask of oil diminish as the word of the Lord which He had spoken through Elijah.

4. מלכים א' פרק יז

יז ויהי אחר הדברים האלה חלה בן האשה בעלת הבית ויהי חליו חזק מאד עד אשר לא נותרה בו

נִשְׁמָה: יח וַתֹּאמֶר אֶל־אֵלֶיהֶוּ מִה־לִּי וְלִךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּאתְ אֵלַי לְהִזְכִּיר אֶת־עֲוֹנַי וּלְהַמִּית אֶת־בְּנִי: יט וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ תְּנִי־לִי אֶת־בְּנִךְ וַיִּקְחֶהוּ מִחִיקָה וַיַּעֲלֶהוּ אֶל־הַעֲלִיָּה אֲשֶׁר־הוּא יֹשֵׁב שָׁם וַיִּשְׁכַּבְהוּ עַל־מִטָּתוֹ: כ וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי הָגֵם עַל־הָאֲלֻמָּנָה אֲשֶׁר־אֲנִי מִתְגֹרֵר עִמָּה הֲרַעוֹת לְהַמִּית אֶת־בְּנָהּ: כא וַיִּתְמַדַּד עַל־הַיֶּלֶד שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי תִשְׁב־נָא נַפְש־הַיֶּלֶד הַזֶּה עַל־קִרְבוֹ: כב וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל אֵלֶיהֶוּ וַתִּשָּׁב נַפְש־הַיֶּלֶד עַל־קִרְבוֹ וַיְחִי: כג וַיִּקַּח אֵלֶיהֶוּ אֶת־הַיֶּלֶד וַיִּרְדֶּהוּ מִן־הַעֲלִיָּה הַבַּיְתָה וַיִּתְּנֶהוּ לְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אֵלֶיהֶוּ רְאֵי חַי בְּנִךְ: כד וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־אֵלֶיהֶוּ עֲתָה זֶה יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ אֱלֹהִים אַתָּה וְדַבַּר־יְהוָה בְּפִיךָ אֱמַת:

17. And it was after these happenings, that the son of the woman, the mistress of the house, became ill; and his illness was very serious until no soul was left within him. 18. And she said to Elijah, "What is there between me and you, man of God, that you have come to me to cause my sins to be remembered and to kill my son?" 19. And he said to her, "Give me your son." And she took him from her bosom, and she brought him up to the upstairs chamber where he was living, and he lay him on his bed. 20. And he called to the Lord and said, "O Lord my God, also on the widow with whom I am sojourning have You brought evil, to kill her son?" 21. And he prostrated himself on the boy three times, and he called to the Lord and said, "O Lord, my God, restore please the soul of this child within him." 22. And the Lord hearkened to the voice of Elijah and the child's soul returned within him, and he lived. 23. And Elijah took the child and he brought him down from the upstairs chamber to the house, and he gave him to his mother. And Elijah said, "See, your son is alive." 24. And the woman said to Elijah, "Now I know that you are a Man of God and the word of the Lord that is in your mouth, is true."

5. מדרש תהלים (בובר) מזמור כו

.... אבל בן צרפת האלמנה, הוא יונה בן אמת, היה צדיק גמור, נצרף בבליעת דגים ובמצולות ימים, ולא מת, אלא ויאמר ה' לדג ויקא את יונה אל היבשה (יונה ב יא), ונכנס בחייו בכבודו לגן עדן.

6. מלבי"ם יונה פרק א פסוק א

(א) ויהי דבר ה' אל יונה. אמרו חז"ל (בפרק החליל) שיונה בן אמת היה מצד אמו משבט אשר והוא היה בן האשה האלמנה שכלכלה את אליהו, ושאליהו החייהו, ומצד אביו היה משבט זבולון ... ומבואר במלכים שם שהוא היה אשר משח את יהוא (כמ"ש חז"ל) והוא נבא לירבעם בן יואש ששיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד נחל הערבה, וכ"ז לא הועיל כי ישראל לא שבו בתשובה עד שהיו מוכנים לילך בגלות על ידי מלך אשור, וכבר היה אשור מושל עליהם, לכן אמר לו ה'.

7. אוצר המדרשים (אייזנשטיין) רבינו הקדוש עמוד 015
ד' תלמידים היו לו לאליהו: מיכה יונה עובדיהו ואלישע.

8. ילקוט שמעוני ירמיהו רמז שכה

אליהו תבע כבוד האב ולא כבוד הבן שנאמר קנא קנאתי לה' צבאות כי עברו ישראל את בריתך, מה כתיב שם ויאמר ה' שוב לדרכך דמשק ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך ואת אלישע בן שפט תמשח לנביא תחתך שאין ת"ל תחתך אלא שאי אפשרי בנבואתך. יונה תבע כבוד הבן ולא כבוד האב מה נאמר בו ויהי דבר ה' אל יונה שנית לאמר, שנית נדבר עמו שלישית לא נדבר עמו

9. מלכים א פרק יט

יד וַיֹּאמֶר קָנָא קִנְאָתִי לַיהוָה | אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־עֲזָבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֶיךָ הָרְסוּ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הֲרִגוּ בַּחֶרֶב וְאוֹתָר אֲנִי לְבָדִי וַיִּבְקְשׂוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ: טו וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו לִךְ

שוב לְדַרְכֵי מִדְבַּר דְּמִשְׁק וּבָאתָ וּמְשַׁחְתָּ אֶת־חֲזָאֵל לְמֶלֶךְ עַל־אַרָם: טז וְאֵת יְהוּא בֶן־נִמְשִׁי תִמְשַׁח לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־אֵלִישָׁע בֶּן־שַׁפְטַי מֵאֲבֵל מְחֹלָה תִמְשַׁח לְנָבִיא תַחְתָּיִךְ:

14. And he said, "I have been zealous for the Lord, the God of Hosts, for the Children of Israel have forsaken Your covenant, they have torn down Your altars, and they have killed Your prophets by the sword, and I alone remain, and they seek my soul to take it." 15. And the Lord said to him: "Go, return to your way to the desert of Damascus and you shall come and anoint Hazael to be king over Aram. 16. And Jehu, the son of Nimshi, you shall anoint as king over Israel, and Elisha, the son of Shafat from Abel Meholah you shall anoint to be prophet in your stead."

10. מדרש אגדה (בובר) במדבר פרשת בלק - פינחס פרק כה

מפרקי ר' אליעזר בן הורקנוס ויאמר קנא קנאתי לה' (מ"א י"ט י"ד), אמר הקדוש ברוך הוא לאליהו אתה קנאתה על ע"ז בשטים, שנא' פינחס בן אלעזר וגו', וכאן אתה מקנא קנאתי, חייך שאין עושין ישראל ברית מילה עד שתהא רואה בעיניך, מכאן תקנו חכמים להיות עושין מושב כבוד לאליהו שהוא מלאך הברית

11. טור יורה דעה הלכות מילה סימן רסה

ונוהגין ע"פ המדרש לעשות כסא לאליהו על שאמר [מלכים א' י"ט] קנא קנאתי לה' כי עברו בריתך בית ישראל א"ל הקדוש ברוך הוא חייך שאין עושין ברית מילה עד שתראה בעיניך מכאן התקינו חכמים לעשות כסא לאליהו שהוא נקרא מלאך הברית:

R. Jacob ben Asher was born in Cologne ca. 1269 and died in Toledo ca. 1343. In 1303 he fled with all of his family from Cologne to Barcelona. His main teacher was his father, R. Asher (Rosh), although R. Jacob also studied with his older brother, R. Yechiel. R. Jacob began to prepare a collection of his father's responsa during the latter's lifetime. He also prepared an abbreviated version of his father's great halachic compendium, Piskei Ha-Rosh.

12. יונה פרק א

ב' קוּם לְךָ אֶל־נִינְוָה הָעִיר הַגְּדוֹלָה וּקְרֵא עָלֶיהָ כִּי־עָלְתָה רָעָתָם לְפָנָי:

2. Arise, go to Nineveh, the great city, and proclaim against it, for their evil has come before Me.

13. מלבי"ם יונה פרק א פסוק ב

קום לך אל נינוה וקרא עליה. שישבו בתשובה,

Rabbi Meir Leibush b"r Yehiel Michel Weiser (known by his acronym Malbim) was born in Volochysk, Volhynia, in western Ukraine, on Mar. 7, 1809. He died in Kiev (then Russia and now Ukraine) on Sept. 18, 1879.

14. מלבי"ם יונה פרק א פסוק ב

ולא היה השליחות בשביל נינוה כי לא מצאנו שישלח ה' נביא מישראל להשיב את העכו"ם בתשובה, כי לא דבקה השגחת ה' לשלוח נביא רק בישראל, רק כי היתה ההשגחה על נינוה בשביל ישראל אחר שאשור הוכן להיות שבט אפו של ה' לרדות בו את ישראל שנתחייבו למקום, רצה ה' להשיבם בתשובה כדי שיהיו מוכנים למלאת גזרתו על ישראל, וגם כדי שלא יאמר המתלונן למה תביט בוגדים תחריש כבלע רשע צדיק ממנו, רצה ה' להראות שאשור יש לו זכות יותר מישראל שהם שמעו לדברי הנביא ועשו תשובה וישראל הקשו ערפם משמוע,

15. מאירי (חיבור התשובה – מאמר א' פרק א')

א. פירש הרד"ק בי נכתבה להיות מוסר לישראל, שנינוה שהוא עם נכרי שב בתשובה שלימה בפעם הראשונה שהוכיחם, ואלו ישראל מוכיחים אותם הנביאים השכם והערב ואינם שבים מרשעם

ב. ועוד ללמד שהאל יתברך חומל על בעלי תשובה מאיזה עם שיהיו ומוחל להם, וכל שכן כשהם רבים ...

16. יונה פרק א

ג וַיִּקַּם יוֹנָה לְבָרוּחַ תְּרִשִׁישָׁה מִלְּפָנֵי יְהוָה וַיֵּרֶד יָפוֹ וַיִּמְצָא אֲנִיָּה | בָּאָה תְּרִשִׁישִׁי וַיִּתֵּן שְׂכָרָהּ וַיֵּרֶד בָּהּ לָבוֹא עִמָּהֶם תְּרִשִׁישָׁה מִלְּפָנֵי יְהוָה:

3. And Jonah arose to flee to Tarshish from before the Lord, and he went down to Yafu, found a ship going to Tarshish, paid its hire, and went down into it to come with them to Tarshish from before the Lord.

17. מלבי"ם יונה פרק א פסוק ב

וכאשר ידע יונה כי משליחות זה תצמח רעה לישראל, לכן חשב מחשבות כל ילך בשליחות זה, ובחר יותר לאבד א"ע בים משיהיה הוא המסבב רעה לישראל, וכבר כתב הרי"א שמטעם זה אמרו חז"ל שיונה תבע כבוד הבן ולא תבע כבוד האב ושנתן נפשו עבור ישראל, (כמ"ש במכילתא פ' בא), כי בזה היה תלוי הצלת ישראל וכבודם בשני הטעמים הנזכרים,

18. רד"ק יונה פרק א פסוק ג

(ג) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' – ואיך יהיה יכול לברוח ... כי הנביא היה מלא חכמה ודעת ואיך היה חושב לברוח מפני ה' אלא מלפני ה' היה חושב כי פי' מלפני מדבר שהוא לפני ה' והוא רוח הנבואה כי חשב שאם יצא מארץ ישראל לחוצה לארץ לא תשרה עליו רוח נבואה והיה ממאן ללכת בזה השליחות כי אמר יונה הגוים קרובים לתשובה הם ואם אלך אליהם בשליחות האל יתברך ישובו מדרכיהם הרעים ויחייבו ישראל בזה שאני והנביאים אחרים הולכים אליהם תמיד בשליחות האל יתברך ואינם שבים מדרכם הרעה לפיכך היה ממאן ללכת בשליחות זה וכן פירשו רז"ל כי בעבור זה היה נמנע כי אמר אין השכינה שורה בחוצה לארץ ...

19. מלבי"ם יונה פרק א פסוק ג

... לכן עלה אל האניה, שחשב שבעת יהיה באניה לא תחול עליו רוח ה', אם מפני שיורדי הים דעתם בלתי מתישבת מצער הים עד בואם ליבשה כמ"ש חז"ל, אם מפני שאז לא יתבודד כאשר היו על האניה עובדי אלילים שכ"ז תעכב כל תשרה השכינה עליו וז"ש וירד בה לבא עמהם תרשישה שרצה לבא עמהם בחברתם,

20. שו"ת רדב"ז חלק ב סימן תתמב

עוד יש לתרץ כי יונה דעתו היה ללכת אל נינוה בשליחות האל אלא רצה להאריך הזמן אולי תתמלא סאתם בין כך ובין כך ולפיכך ברח לתרשיש להאריך הזמן ומשם ילך לנינוה.

Rabbi David ben Solomon ibn Avi Zimra was born in Spain in 1479 and died in Israel in 1573. He left Spain in 1492, as a result of the Spanish expulsion of the Jews. Like many other scholars, he emigrated to Safed. In 1513, he left Israel for Cairo, where he became head of the local Jewish community, chief rabbi, head of the rabbinic court and yeshivah, and executor of the charity fund. Radbaz served in all these posts without pay, due to his success in business. Radbaz returned to Israel in 1553, and once again settled in Safed.

21. ילקוט שמעוני יונה רמז תקנ

ולמה ברח שפעם ראשונה שלחו להשיב את ערי ישראל ועמדו דבריו שנאמר הוא השיב את ערי ישראל, פעם שנית שלחו על ירושלים להחריבה, כיון שעשו תשובה עשה הקדוש ברוך הוא ברוב רחמיו ונחם על הרעה ולא החריבה וקראו אותו נביא השקר, פעם שלישית שלחו אל נינוה להחריבה, דן יונה בינו לבין עצמו ואמר יודע אני שהגוים קרובי תשובה הם ויעשו תשובה ומשלח רוגזי על ישראל ולא די שישראל קורין אותי נביא השקר אלא אף עובדי אלילים קורין אותי נביא השקר אברח למקום שאין כבודו שם

22. רש"י יונה פרק א פסוק ג

ויתן שכרה – הקדים לתת שכרה ואין דרך יורדי היס לתת שכר הספינה עד שעת הליאה וכו' הקדים...

23. מצודת דוד יונה פרק א פסוק ג

ויתן שכרה – הקדים ליתן שכרה תחילה ולא עוד אלא שנתן שכר כל הספינה למען תמהר ללכת:

24. מלבי"ם יונה פרק א פסוק ג

... ודרך בעלי האניות שלא לשוב תיכף ביום בואם רק יעמדו כמה ימים עד ימצאו מכסת האנשים עוברי ים בדרך הזה שימלאו משכורת האניה, ומהר יונה לשלם שכר כל האניה, והיה לו בזה שתיו כוונות, אם שתלך תיכף, ואם שלא ימצאו על האניה נפשות רבות, אחר שידע שהעוברים באניה יהיו בסכנה לא רצה שיאבדו נפשות רבות:

25. ילקוט שמעוני יונה רמז תקנ

ירד ליפו ולא מצא אניה לירד שם והיתה אניה מיפו מהלך שני ימים, מה עשה הקדוש ברוך הוא הביא עליה רוח סערה והחזירה ליפו וראה יונה ושמח שמחה גדולה אמר עכשו אני יודע שדרכי מיושרת לפני, אמר להם ארד עמכם, אמרו לו הרי אנו הולכים לאי היס תרשישה, א"ל אעפ"כ, בשמחת לבו של יונה הקדים ונתן שכרה שנאמר ויתן שכרה וירד בה

26. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נג עמוד א

אמר רבי יוחנן: רגלוהי דבר איניש אינון ערביין ביה, לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה. הנהו תרתי כושאי דהוו קיימי קמי שלמה, אליחרף ואחיה בני שישא, סופרים דשלמה הוו. יומא חד חזייה למלאך המות דהוה קא עציב. אמר ליה: אמאי עציבת? – אמר ליה: דקא בעו מינאי הני תרתי כושאי דיתבי הכא. מסרינהו לשעירים שדרינהו למחוזא דלוז. כי מטו למחוזא דלוז שכיבו. למחר חזיא מלאך המות דהוה קבדח, אמר ליה: אמאי בדיחת? – אמר ליה: באתר דבעו מינאי תמן שדרתינהו. מיד פתח שלמה ואמר: רגלוהי דבר איניש אינון ערביין ביה, לאתר דמיתבעי תמן מובילין יתיה.

R. Johanan stated, A man's feet are responsible for him; they lead him to the place where he is wanted. There were once two Cushites who attended on Solomon, and these were Elihoreph and Ahyah, the sons of Shisha, scribes, of Solomon. One day Solomon observed that the Angel of Death was sad. 'Why', he said to him, 'art thou sad?' — 'Because', he answered him, 'they have demanded from me the two Cushites who sit here'. [Solomon thereupon] gave them in charge of the spirits and sent them to the district of Luz. When, however, they reached the district of Luz they died. On the following day he observed that the Angel of Death was in cheerful spirits. 'Why', he said to him, 'art thou cheerful?' — 'To the place', the other replied, 'where they expected them from me, thither didst thou send them!' Solomon thereupon uttered the saying, 'A man's feet are responsible for him; they lead him to the place where he is wanted'.

27. שו"ת רדב"ז חלק ב סימן תתמב

וכן אמרו בהדיא רבותינו ז"ל יונה תבע כבוד הבן ולא תבע כבוד האב וכיון שכן היה מסרב בשליחות ולא קבלו עליו כמאמר אדון הנביאים שלח נא ביד תשלח ואם היה אומר לפניו אני יודע שהעכו"ם נוחים לשוב בתשובה ויש בזה קלקול גדול לישראל ומשום הכי תשלח ביד נביא אחר לא היה נענש אלא העונש היה מפני שברח וטעה בחושבו שלא תחול עליו הנבואה בחוצה לארץ וליתא

28. רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה א

כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים, וידוי זה מצות עשה, כיצד מתודין אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה, וזהו עיקרו של וידוי, וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח, וכן בעלי חטאות ואשמות בעת שמביאין קרבנותיהן על שגגתן או על זדונן אין מתכפר להן בקרבנם עד שיעשו תשובה, ויתודו וידוי דברים שנאמר והתודה אשר חטא עליה, וכן כל מחוייבי מיתות בית דין ומחוייבי מלקות אין מתכפר להן א במיתתן או בלקייתן עד שיעשו תשובה ויתודו, וכן החובל בחבירו והמזיק ממונו אף על פי ששילם לו מה שהוא חייב לו אינו מתכפר עד שיתודה וישוב מלעשות כזה לעולם שנאמר מכל חטאות האדם.